

סרטים

„אנשים וצילימים“

סרטים רציניים על מוסיקה רצינית ועל מוסיקאים רציניים נדירים כמו בשר צלי במדינת ישראל. הסרט המוסיקלי המצוי הוא לרוב ביוגרפיה מאד רומנטית על קומפוזיטור ארוך-שער המחבר את הסימפוניה הגדולה ראשונה שלו בלילה אחד, לאחר פגשו את בערתו ואת הסימפוניה האחרונה, הגדולה ביותר, הרומנטית ביותר והארוכה ביותר בלילה אחד, לאחר שנערתו נוטשת אותו להנשא לבורגמייסטר.

אנשים וצילימים רחוק מאד מן הסוג הזה של סרטים והוא בא כמעט רוח מרעננת, אף-על-פי שאין לומר עליו שהוא גדול או מוצלח לחלוטין. הוא מראה את עבודתם של חמשה מוסיקאים ידועים: ארתור רובינשטיין, ז'אן פירס, נדין קונר, ישה חפץ, דימיטרי מיטרופוליס, לעתים גם מצייץ אל תוך חייהם הפרטיים.

הפסנתרן רובינשטיין נראה יושב באולפן, מאוין להקלטה שזה עתה בצע, לאחר מכן הוא נותן רסיטאל קצר של מספר יצירות ידועות והצופה מורשה גם לראות אותו משחק עם ילדיו. קטעייהם של הסגור פירס והסופרנו קונר פחות מוצלחים: הם שרים מספר אריות בסגנון מאד תיאטראלי, היוצא דופן מרוחו הכללי של הסרט. לעומת זאת הפרק אודות הכנר חפץ הוא מצויץ; ניתן מושג מדויק מן העבודה המרובה שבלעדיה כל גאוניות היא בבחינת כלי שאין לו הופכי. ביחוד טובה תמונה המראה (בתנועה מואטת) את חפץ מבצע קטע וירטואוזי קשה במיוחד. המנצח מיטרופולוס מתגלה, בחלקו האחרון של הסרט, לא רק כמוסיקאי מצויץ, אלא אף כאדם מעניין, בנצחו (בחזרה) על התזמורת הפילהרמונית מניו-יורק.

הסרט הפשוט הזה מוכיח מה אפשר להשיג כאשר מוקדש יותר מן המוסיקה עצמה מאשר לפספוסים סביבה ואודותיה. הגישה היא מקצועית, הצילומים והתאורה טובים. כראות לסרט מוסיקלי, הקלטה הקול בסרטו של הבמאי אירבינג רייס היא לא רבה והי יצירות, משל מנדלסון, שופן, מאירבר, ליאונקאבלו, דוניצטי, בך, דביסי, ווינאבסקי, פגניני וליסט עשויות להרהיב את אגו של כל חובב.

„סוס העץ“

כבכל מלחמה, גם באחרונה, היו כמה מבצעי בריחה יוצאים מן הכלל ממחנות של שבויים. כשם שאחרי המלחמה הראשונה נוצרה ספרות שלמה על מבצעים אלה, ביי חוד באנגליה, שם אפילו נוסד מועדון של „בורחים“, יצאו מאז סיומ מלחמת העולם השנייה, ספרים רבים על פריצות ממחנות שבויים, מבצעים של יחידים ושל קבוצות שלמות. אולם מכל מה שנתפרסם עד היום אין מעשה שישווה להפתקת סוס העץ, ש- גרשמה בספר על-ידי איש הראף אריק ויל-יאמס.

מחנה השבויים סטאלאגלופט 3 בגרמניה מיועד ליהיטים בריטיים. זה היה מחנה שמור היטב והגרמנים, ביודעם את חולשתם של שבויים לחפירת מנהרות, הרחיבו את הגדר מן הצדדים. אולם השבויים מצאו עצה. עשו סוס עץ, אותו מכשיר טרפיצי המוכר לכל מתעמל, הוציאו אותו אל החצר והיו מדלגים ומקפצים עליו כל היום. הגרמנים הביטו באנגלים המשוועים, משכו בם כתפיהם וחיכו בכיסול. כיום, בתוך הסוס ישב שבוי והחל בחפירת מנהרה. החפירה

נמשכה חודשים רבים אבל עלתה יפה ומספר שבויים נמלטו בה.

הוא נושא מצויץ לסרט ואמנם, בחלקה הראשון, המראה בצורה פשוטה את החיים במחנה השבויים, החפירה והבריחה, התפור קה הבריטית טוס מלא ענין ומתח. ברם, חלקה השני, הדין בהרפתקאותיהם של שניים מבין השבויים, פיטר (ליאו ג'ון וג'ון (אנתוני סטיל), כיצד נחלצו מידי הגרמנים הגיעו, הודות לעזרת פועלים צרפתים, ל- קופנהאגן ומשם לשבדיה, מהנה ירידה מסור ימת ביחס להתחלה. הבמאי ג'ק לי והשחקנים (ביניהם גם דוד טומלינסון וז'אק ברונגוס) לא הצליחו לשמור על המתח והעניין פג, וההזדמנות להפיק סרט כמעט חשוב מוחמצת.

משעשעת אין דומה לה בשנים האחרונות, והתסריטאי אלברט מנהימר והבמאי ג'ורג' זוקור העבירו אל הבן את המחזה כמעט כמות שהוא (פרט לכמה שורות „חריפות“ שנמחלו במים) וסמכו על השיח של קיינן ומשחקו של הולדיי. הם לא טעו בחישוב. הארי ברוק (פול דאגלס), ברנש שהתי- עשר ממקח וממכר בגרוטאות גיעע לואי- שינגטון כדי לשחק כמה חברי קונגרס שיצ- ביעו לטובת חוק מסוים, העלול להביא לו תועלת מרובה, אתו באה פילגשו, בילי דון (ג'וני הולדיי), רקדנית לשעבר. בחורה בע- לת סכלות יוצאת מגדר הרגיל. כיוון שבילי עלולה לבייש את ברוק בפני ירדיו חברי הקונגרס, הוא משלם לעתונאי שמאלי, פול

ג'וני הולדיי, ויליאם הולדן („רק אתמול נולדה“) הפגוש למדה יותר מדי

„רק אתמול נולדה“

מחזהו של המחבר-הבמאי גארטון קיינן, רק אתמול נולדה, היה מרכז ההתעניינות ב- ניו-יורק חודשים רבים (הוא הוצג בברודוויי 1642 פעם), במידה רבה בשל משחקו של ג'וני הולדיי בתפקיד המרכזי: פילגש חס- רתי-שכל של מיליונר חסר-מצפון. ג'וני קב- לה את התפקיד בדרך מקרה, לאחר שנתברר לקיינן ששחקנית אחרת (ג'ין ארתור) לא תוכל להופיע בדמות שנכתבה כמעט במיוחד עבורה. היה ברור שלאחר שהמחזה יחטט את הפרוטה האחרונה שתנתן להסחט מכיסי הניו-יורקים, יוסרט. היה ברור גם שתפקידה של ג'וני הולדיי יימסר לשחקנית קולומ- ביה ריטה הייוורת; מפיק הוליברד מפורס- מים לשימעה עקב טמטומם המוחלט בכל ה- נוגע לחלוקת תפקידים. אולם ריטה הייתה עסוקה בעניני אהבהבים והתפקיד נמסר שוב. בלית ברירה, לג'וני הולדיי, היא קבלה את פרס האקדמיה (אוסקר) עבור משחקו.

רק אתמול נולדה אינו יותר מאשר מחזה משעשע. לעתים הוא מבריק משהו, לעתים הוא זול. קיינן יודע לבדח והוא עושה זאת בקלילות רבה, שורר בעלילה קצת צי- נות כדי להכיל עפר בעיני הצופים, שיחשבו שקומדיה רצינית לפניהם. אבל כקומדיה

ורול (ויליאם הולדן), שילמד את בילי דבר או שניים. פול עושה זאת ברצון, מלמד אר- תה גם להבדיל בין ימין לשמאל. עד מהרה הופכת בילי לאוצר בלום של ידיעות וחוצ- פה, מטיחה בפניו של ברוק מלים כמו „פא- שטיט“ ואחרות, נעזמות פחות. בסופו של דבר היא נוטשת אותו, מסתלקת עם העתונ- אי, לאחר שקצצה את כנפיו של ידידה לשעבר.

כדי לשחק נערה מטומטמת, יש צורך ב- שחקנית בעלת שכל רב. ג'וני הולדיי היא ללא ספק כזאת. הדמות שהיא מגלמת בכש- רון יוצא מגדר הרגיל אינה משעשעת בלבד, אלא אף נוגעת אל הלב. אין ספק שג'וני שולטת בסרט מראשיתו ועד סופו, עובדה המאפילה במידת מה על הישגיהם של דאגלס והולדן, שניהם שחקנים ממדרגה ראשונה, המדגימים משחק מצויץ.

בקצרה

„גבורי האוקיינוס“. צילומיים מצוינים אבל עלילה ילדותית בסרט בית-העמי עם צר- ללת מלאה גבורים. ג'ון וייק, פטרישיה ניל. „עלי אדמה“. מה שקורה כאשר שני מלאכים מתערבים בחייהם הפרטיים של זוג נשוי העומד על סף הגט. קליפטון ווב.

רמאים בע"מ

עורך-הדין אדרי, בעל-ההון רזילי, איש- הבורסה ללינבלום („אני לא מרחוב לילינ- בלום. אני עצמי ללינבלום!“) והפקיד ה- ממשלתי הגבוה חלמיש שותפים לקנוניית מכירת קרקעות בה כל צד מרמה ומשחד את השני חליפות וכולם יחד את המדינה ואת איש העסקים רוזנברג.

השחקן והמחזאי מרדכי הרגש, מוטיקי גורד העבודה, המחפש, עדיין, אחר הסוב במדינה, מודמך, דרך מקרה, לפני הקפה צנע בו נפגשו חמשת השותפים, תמה על סעודתם הבלתי-צנועה („עוד חמישה שניצ- לים וינאיים, עוד חמשה עופות צלויים, ויס- קי! ויסקי!“) אך זוכה, יחד עם זה, למתן מיוחד: רוכל נודד, לשעבר חימאי, הצטרף כהרגש על הימים שעברו („בתים קטנים, דלתות פתוחות“) והמציא גלולה המייבבת כל אדם שבולעה לגלות את האמת אשר עמו. הרגש זכה בקופסת תופיני שוקולדה המסווים את הגלולות והחליט להשתמש ב- הם בהזדמנות הראשונה. היא לא איחרה לבוא. גם חלמיש וגם אדרי („אלכס ממוזר“, ששיגע את הנערות בגודד העבודה) מתגלים כחבריו מלפני שנים והוא הוזמן לבית אדרי, למסיבת יום ההולדת של אשתו.

אמת ל-90 דקות. האוירה המהודרת של בית אדרי (בו „מגללים באלפי לירות כמו שאני (הרגש) מגלגל בפילה“) התגלה הי- מחול ללירה שגור אחריו תרמיות כספיות, בגידות נשים ובעליהן וגם הפרת האתיקה המקצועית של רופאים.

קרבתו הראשון היתה עורת הבית מול (המפרנסת את משפחה בעבודה, כי „אבא שלי עושה ילדים והם עושים לו כסף“). התוצאה המיידית: מול עשתה את שהיה עם לבה לעשות זמן רב. היא הכתה בתענוג רב, על קרחתו הורודה של אדרי; ירקה לתוך בקבוק הייסקי שהגישה לאורחיו.

לאחר מכן נפלו כל האורחים קרבן לתו- פינים, גילו את האמת המרה: לילינבלום, איש הבורסה, סיפר, בין גירוד גבו לריקוד „סהר לבנו“, את תכני חבריו, סווי, אשתו הצעירה של רזילי הזקן, כינתה אותו כתרס, גילתה לו כי נישאה לו בגלל כספו, בגדה בו עם עורך-הדין אדרי, חבריו לעסקים. סווי גם הסבירה למירה-לה, אשתו של אדרי מדוע חבר בה בעלה במקומה („ריח בית קברות נודף ממנה“).

אחר וידוי כללי והכחתי-על-חטא מאוחדת נקרא מבקר המדינה לרשום דו"ח על התר- מיות. בינתיים הוזמן, על-ידי גשותיהם של הרמאים, הרופא ד"ר שלומי (לונדון), המב- זה את מקצועו על-ידי דרישה למאות לירות שכר-טירחה עבור הזרקות מים מזוקקים, אך מגלה את חרפתו ברבים אחר לעיטת תופין הפלאים.

כמובן שאין כוח פעולתם של התופינים יפה אלא לתשעים דקות וכשהופיע מבקר המדינה חזרו בהם כולם מוידויהם מלבד הרופא (שטרם בילה שעה וחצי תחת השפ- עת התופין) שרשם דו"ח ההאשמות האיש- יות. ד"ר שלומי המסכן נחשב כאדם שנטר רפה דעתו, מבקר המדינה קרע את דו"חו וברגע האחרון הספיק הרגש לחטוף את סלסלת התופינים מידי פן יטעם וגילה גם מבקר-המדינה בעצמו דברים שהשתיקה יפה להם.

• זה היה בתלאביב — מאת: יהושע בר-יוסף — ההצגה: ל. אוקסנברג — הצייר: רת: גינה ברגר — התאורות: י. רוזני בלום.

מאמיה בעתיד

